

Nemere Béla: Nemzetközi jogi Konferencia Párizsban.

A Palais de Justice hatalmas termében a jövő számára dolgoztak. Nem a jogszolgáltatás, hanem a törvényhozás, ha megkockáztathatjuk a kifejezést: a nemzetközi törvényhozás foglalta le magának a lefolyt héten a Bourbonok liliosos palotáját. Ott tartotta értekezését a nemzetközi jogi konferencia. Lord Alverstone, az angolok főbírója a tiszteletbeli elnök. A vezetés a franciákat illeti meg. Az agg Glunet mester fáradhatlan buzgalommal, tapintattal és az ancien regime gráciájával irányította a tárgyalásokat. Alig, hogy elhangzott üdvözlő beszéde, hatalmas, fiatal alak emelkedik fel szólásra: „Messieurs, le barreau est fier”. Labori volt, az ügyvédi kamara elnöke. „Az ügyvédek büszkék, hogy a tudomány ünnepén részt vehetnek”, monda. Mellette kemény vonású, átható tekintetű római fej, lord Justice Kennedy, a nagy bíró. Az előadók sorában elsőnek a Magyarországon is ismert dr. Darly emelkedik szólásra, ki évtizedeken át fiatal hévvel hirdette és most nyugodt méltósággal képviseli a nemzetközi béke tanát. Szól a különböző választott bíróság iránti szerződésekről, melyeket egy szebb jövő hírnökeinek tekint. E nézete azonban inkább óhaj, mint valóság. Ma a választott bírósági szerződések nem jelennek többet, mint a villámhárító a nagy garral kitörő, de alapjában véve ártatlan, rövid nyári zivatarokban. Ha a nemzeti hiúság kicsinyes kérdései felizgatják a kedélyeket, módjukban áll a kormánynak az ügyet választott bíróság által addig elhúzni-vonni, amíg az ország ismét megnyugodott és elfelejtette az állítólagos sérelmet. Ott azonban, ahol a nemzetek vitális érdekei kerülnek egymással szembe, ahol a politikai és gazdasági összeütközések formulákkal nem intézhető el, ott választott bírósági szerződés nem változtat a helyzeten. Talán heves ellentmondásra fog találni, de mégis kimondom, hogy e nemzetközi szerződések alapos átvizsgálása után nem akadtam egyetlen egyre sem, mely komoly, lényeges ellentéteket tényleg áthidaltnak volna. A szerződés nem egyéb, mint annak konstataciója, hogy érdekellentét nincs. Ha tényleg úgy látszanék, hogy életbevágó kérdéseket szerződéssel intéznek el a felek, úgy ez látszat csupán. Két magyarázat lehet: vagy üres papíros a szerződés, aminő pl. a mürzstegi megállapodás volt, amelyet az első élénkebb balkáni szellő elfújt a föld színéről, avagy pedig a másik eset: hogy a szerződés megkötésére az erős kényszeríti a gyengét. Ilyenek gyakran a kis agrár államoknak az ipari nagyha-

dései, melyekkel tényleges érdekkellentéteket rendeznek, de pusztán kényszer alatt.

Új jogterület, a repülés joga foglalkoztatta a legkiválóbb jogászok egész sorát. Ez a matéria azonban nem csak jogilag, hanem technikailag is egyelőre még, hogy úgy mondjam, bizonytalan és nehezen kodifikálható. A „szabad levegő” elvével szemben áll az egész római modern magánjog. A földbirtokos használhatja a terület alatti és feletti rétegeket is, megvédeheti idegen beavatkozástól, – ha tudja. Ennek ellenkezőjét teszik a pilóták és akarják a „repülő jogászok”. Ki lesz a győztes, azt talán elárulja a következő madridi konferencia, melyen a kiküldött bizottság beszámol működéséről.

A tengerjog volt egyike a legbehatóbban tárgyalt jogi témáknak, mert hiszen túlnyomóan tengerész nemzetek vettek részt a konferencián. Az egész emberiséget megrendítő „Titanic” katasztrófa után alig néhány héttel, szinte megdöbbenően hangzottak a hajótulajdonosok szemrehányásai, kik keserűen kifakadtak az angol bírák szigorú Ítéletei ellen. Különösen kérlelhetetlenül üldözik a hajórakományok maximumának túllépését.

Komoly eredményt ért el a konferencia a váltójog terén. Az úgynevezett „budapesti szabályok” nem érintik a váltójog legfontosabb kérdéseit, mert a kontinentális és az angol-francia rendszer között nem lehetett egyezséget kötni. A budapesti konferencia óta négy év telt el, mely idő elegendő volt arra, hogy a kontinentális álláspont helyességét bizonyítsa. Remélhetőleg nem sokára megvalósul a világváltójog, melyet a közelmúltban Mayer Félix berlini tanár magyarázott és propagált nálunk nagy hévvel. A váltó mai alakjában nemzetközi jellegű és mindenütt azonos gazdasági feltételek eredője. Nem a partikularisztikus jogfejlődés terméke, hanem a világkereskedelemnek mindenütt tárt karokkal fogadott gyermeke. Azonos célok, azonos jogok: ez az új jogfelfogás jelszava.

Élénk érdeklődéssel tárgyalták az irodalmi tulajdon jogát. A vitában angolokon, franciákon és németeken kívül részt vett az orosz jogtudomány egy képviselője is. Oroszország manapság a legdivatosabb írók hazája. A nagy oroszok Puskindól Tolstojig megnyitották a nyugat kapuit a cári birodalom apró szentjei számára is. Mert már Oroszország is szükségét érzi annak, hogy szakítva a régi rablórendszerrel, melylyel idegen irodalmi területre betört, saját iradalmát védje külföldön. Angol-, Francia- és Németországgal már folyamatban vannak a megfelelő diplomáciai tárgyalások.

A szociális kérdések tulajdonképpen nem tartoztak a konferencia elé, csakis az ipari jog kérdése, melyet jelen sorok írója referált, érintette a társadalom nagy alapvető kérdéseit. Azonban itt is hangsúlyozta az előadó, hogy témáját csakis jogi szempontból kívánja megvilágítani. A jog az állam szava. Amidőn tehát

ipari kérdésekről van szó a nemzetközi jogban, úgy arra a tételre kellett szorítkozni, amelyen államokkal érintkeznek, illetve ütköznek. A munka nemzetközi szolidaritását, a tőke nemzetközi jellegét e helyütt nem szükséges ismertetni, vagy bebizonyítani, e nemzetköziség azonban kiesik egy nemzetközi jogi tanulmány keretéből. Az ily módon megszabott határokon belül is óriási kiterjedt mező az ipari jog területe. Két útja van: a tőke és a munka. Az előadó az első részben, a tőke jogkérdéseiben az ipari tulajdonról és az ipari szervezetről beszélt. Ott, a szabadság és a védjegy, itt az iparújság, a kikészítési eljárás (vám) a kartellek a főbb problémák. A dolgozat második része a munkásvédelem, a baleset és betegség esetére való biztosítás, a munkanélküliség, a munkarend stb. kerültek tárgyalás alá. A konferencia keretei természetesen nem engedték meg a témák részletes ismertetését. Azonban határozatba ment, hogy minden egyes konferencián megismétlik e tárgyat és szemlét tartanak mindazon újabb ipari problémák felett, melyek a nemzetközi jogban felmerültek. Hogy az ilyen memento mennyire üdvös, azt élénken tanúsítja a magyar-német munkásvédelmi jogviszony. A kereskedelmi szerződéshez csatolt pótegyezményben a szerződő kormányok kijelentették, hogy az egymás területén dolgozó munkásaik helyzetének javítása végett részletes megállapodásra fognak lépni. Ezen ünnepélyes nyilatkozat megtétele óta hosszú évek múltak el, számtalan magyar munkás járt szerencsétlenül, vagy vesztette el a kenyerét. Sziléziában, melyet tán tolonc után kellett elhagynia, – de a szerződés még mindig késik. Avagy pusztán jó szívüket akarták mutatni a magas szerződő felek?